

РЕЦЕНЗИЯ

От проф. д-р Адриан Георгиев, Катедра Музика и мултимедийни технологии,
Софийски университет „Св. Климент Охридски“

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен
„доктор“ научно направление: 08.03. Музикално и танцово изкуство

НА ТЕМА:

ТРУБАДУРИТЕ И СЪВРЕМЕННАТА БАРД-КУЛТУРА

НИКОЛАЙ ХРИСТОВ ШЕЙНОВ

Николай Шейнов е роден в гр. София през 1957 година. От 8 годишна възраст започва да изучава китара при маестро Симеон Симов. Сам и в дует с китаристката Лорета Симова печели градски конкурси по класическа китара. Николай Шейнов завършва с отличие естрадният отдел към Българската държавна консерватория през 1979 година. Преподава китара в читалищната мрежа в София. Участва във вокално инструментален състав към Софийския университет, „Колегиум“. Заедно с флейтистката Бистра Карафилова изнася концерти за класическа китара и флейта. От 1986 година развива изключително успешна кариера като трубадур, инспирирал и обучил в последствие цяла плеяда български трубадури. Свири в скандинавските страни, Испания, Обединеното кралство, Германия, Холандия и други. Освен стандартната музика изпълнявана от професионалните трубадури-ентъртейнъри се специализира в музиката на ирландския и шотландски песенен фолклор. Записва три компакт диска. През 2006 година се завръща в България, но продължава да пътува в чужбина и да се реализира като трубадур. През 2014 година се дипломира с отличие като магистър в НБУ – специалност Музикално изкуство и класически инструмент – китара, от класа на проф. д-р Панайот Панайотов. От тогава до сега Николай Шейнов продължава работата си като хоноруван преподавател по китара в Нов български университет и Софийски университет „Св. Климент Охридски“. Владее говоримо и писмено английски, норвежки, руски, испански и сърбохърватски езици.

Актуалността и мотивацията за разглеждане на темата „Трубадурите и съвременната бард-култура“ се поражда от факта че през последните години термините „бард“ и „трубадур“ се използват доста произволно – почти като синоними, което понякога звучи объркващо за широката публика. По думите на автора, целта на този дисертационен труд е да се направи един по-обширен обзор в исторически план върху всички свързани с бардовете и трубадурите професии и представители. Сам по себе си този обзор ще осветли темата и ще внесе по-голяма яснота в материята. Ще бъде проследена връзката и посочени приликите между античните, средновековните, и съвременните представители на поетично-музикалното творчество.

Предмет на изследването (а не на дисертацията, според Н.Шейнов) са биографиите, методите на работа и приносите на най-значителните представители на поетично-музикалните съсловия през различните времеви периоди в съответните етнически области, кралства, империи и държави.

Методологията на изследването (а не на дисертацията) включва представяне и анализ на информация от много голям брой източници, с последващ анализ за приноса на представения обект към световната култура (включително – към съвременната бардкултура). Освен български, са използвани източници на английски, руски, испански, норвежки, шведски и сръбско-хърватски език, преведени от докторанта.

Задачите , които си поставя Н.Шейнов, във връзка с разработване на дисертационния труд са :

- Представяне на повечето известни ни поетично-музикални съсловия населявали Европа, а по-късно и Америка, от античността до наши дни и запознаване с най-знаковите им фигури.
- Анализ на приноса на съсловията към световната култура и приносът им към съвременната бард-култура
- Съставяне на таблица отразяваща периодите и местата на съществуване и дейност на съответните на поетично музикалните съсловия. Към тази от задачите, явно вече изпълнени си позволявам да предложа корекция – би било по ясно от научна гледна точка задачата да се дефинира като „категоризиране и периодизиране на поетично музикалните съсловия“
- Изясняване на съвременното значение и използване на термините „бард“ и „трубадур“.

Структурата на дисертацията е съобразена с последователността на поставените задачи. В глава първа се представят предшествениците на трубадурите: бардове и филиди, скапи и скалди, живели и творили съответно в древна Ирландия, Уелс, Шотландия, Англия и Скандинавия. В глава втора са описани същинските трубадури, появили се в края на XI-и – началото XII-и век в земите на древна Окситания и просъществували два и половина века. Посочени са основните стилове и жанрове в тяхното творчество, както и връзката им с българската история. Глава трета е посветена на съвременниците и последователи на трубадурите от северна Франция, земите на Свещенната Римска империя и Англо-Саксонските земи: трувери, минезингери, менестрели, жонгльори, ваганти и голиарди. В края на главата е създадена таблица с историческото позициониране на отделните съсловия бардове, трубадури и т. н. от античността до отминалия XX-и век. В четвърта глава са посочени най-значителните „трубадури“ на нашето съвремие: поетите-певци, изпълнители на собствени песни оставили най-ярка диря в културната история на XX-и на вече започналия XXI-и век. Като начало са представени големите имена на североамериканската поетично-песенна култура вдъхновили в голяма степен своите европейски колеги, следват някои от най-големите творци на южноамериканската „ангажирана“ песен. Изследването запознава читателя и с най-значимите „съвременни трубадури“ от Обединеното кралство, Ирландия, Франция, Италия, Швеция, Норвегия, Дания, Русия и бившия Съветски съюз. Представени са и знакови имена на съвременни трубадури от Централна и Източна Европа, Балканите и някои от най-изявените български автори. Чрез представянето на историята и различните разновидности на трубадурската професия се хвърля светлина и се дава по-ясно обяснение за същността на термините „трубадур“ и „бард“ в съвременния живот

Изследването допринася за по-доброто разбиране на разликата между понятията „трубадур“ и „бард“ в наши дни. По думите на автора, през последните петдесетина, може би и повече години двете понятия се използват произволно като синоними и това създава известна неяснота. И Николай Шейнов дава яснота в дефиницията, макар през този период в различните краища на света професията на соловия изпълнител – певец и музикант, акомпаниращ песните си с китара да е назовавана и с едното, и с другото име, почти навсякъде вече се е наложило старинното название „трубадур“. До известна степен изключение в този смисъл правят Русия и някои страни от източна Европа, включително България, където определението „бард“ е по-популярно. Днес (отново по класификацията на Н.Шейнов) бихме могли да разделим съвременните професионални трубадури на две категории:

- Изявени професионални трубадури (като например Боб Дилън, Владимир Висоцки).
- Професионални трубадури - ентъртейъри които работят в увеселителни заведения.

Докато за първата група някои използват и термина „бард“, то за втората утвърденото название в съвременен аспект винаги е „трубадур“. Терминът „бард“ в съвременно значение би могъл да се раздели на два вида:

- бард който е само поет и бива наричан така от уважение към стойностното му творчество
- бард който създава едновременно текст и музика, и ги изпълнява сам под формата на песен.

Николай Шейнов уточнява също, че в съвременния език понякога термините „трубадур“ и „бард“ се използват и в леко негативен смисъл – например когато се отнасят за поет който възпява непопулярна личност, кауза или организация.

Това изследване представя една цялостна картина на света и историята на трубадурите, техните предшественици, съвременници и последователи. Доколкото е известно, такова изследване и селекция в толкова широк исторически обхват досега никой не е правил.

Съгласен съм със заявените приноси на дисертационния труд, като бих подчертал само някои от тях -

- За първи път, поне в България се прави широко, в исторически контекст проучване и селекция.
- Систематизирани и анализирани са най-съществените периоди от съществуването на бардове, трубадури и техните предшественици и последователи в Европа и Америка от античността до наши дни
- Създадени са времеви таблици за възникването, апогея и изчезването на различните представители на бард-културата през вековете, както и ориентировъчни таблици за историческото позициониране на отделните периоди от развитието на световната култура.
- Формулирани и дефинирани са понятията в „трубадур“ и „бард“.

ПУБЛИКАЦИИ СВЪРЗАНИ С ТЕМАТА НА ДИСЕРТАЦИЯТА:

1. Трубадурите – произход и принос към средновековната култура, периодичен сборник „Млад научен форум за музика и танц“, брой 10, НБУ, 2016
2. Стилкови особености и характеристики в творчеството на трувери, минезингери, менестрели, жонгльори, голиарди, периодичен сборник „Млад научен форум за музика и танц“, брой 11, 2017
3. Големите трубадури на Скандинавия и връзката им с европейската традиция, периодичен сборник „Млад научен форум за музика и танц“, брой 12, 2023 41

В заключение искам да отбележа и някои критични бележки относно стилистичното, а и графично оформление на текста, на места съществуват неправилно поставени точки, запетаи и др., но това като цяло не променя структурното съдържание на дисертационния труд. Ако авторът прецени, е възможно издаването на разработката като самостоятелен монографичен труд, и в този смисъл Николай Шейнов би могъл да се съобрази с тези бележки.

Като имам предвид всичко изложено до тук, давам своята висока оценка на разработката, и препоръчвам на уважаемото научно жури да присъди образователната и на образователната и научна степен „доктор“ в научно направление: 08.03. Музикално и танцово изкуство на Николай Шейнов.

05.01.2024г.

Проф. д-р Адриан Георгиев